

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحلیلی بر بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات اجتماعی وابسته به دولت

بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش ۴۰

شناسه گزارش

عنوان	تحلیلی بر بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
کد شناسه	۹۷-۹-۱۰۷۲
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	فریبا نیک زاد
همکاران	-
ناظر علمی	محمد رضا رستمی
مشاوران علمی	محمد جواد محسنی‌نیا، مجتبی خالصی
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	بهمن ۱۳۹۷
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نمی‌باشد	
حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع خواهد بود.	
آدرس: تهران - میدان بهارستان - خیابان صفی‌علی‌شاه کد پستی : ۱۱۴۹۹۴۳۱۴۱	
https://www.dfrc.ir/	
Email : info@dfrc.ir	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	۱- مقدمه.....
۱.....	۲- صورت کلی بودجه شرکت‌های دولتی.....
۲.....	۲-۱- دلایل اصلی افزایش حجم بودجه.....
۴.....	۳- حجم بودجه و تعداد شرکت‌ها.....
۷.....	۴- حساب‌های منابع و مصارف.....
۹.....	۴-۱- خالص گردش منابع و مصارف شرکت‌های دولتی.....
۱۳.....	۴-۲- خلاصه کل منابع و مصارف بانک‌ها.....
۱۴.....	۵- ترکیب هزینه‌ها در شرکت‌ها.....
۱۵.....	۶- برخی نسبت‌های بودجه‌ای در شرکت‌های دولتی.....
۱۶.....	۷- خالص دریافت‌ها و پرداخت‌ها بین دولت و شرکت‌های دولتی.....
۱۷.....	۸- مالیات و ۵۰٪ سود ابرازی شرکت‌های دولتی.....
۱۹.....	۹- هزینه‌های سرمایه‌گذاری و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.....
۲۰.....	۱۰- مروری بر ۱۵ شرکت بزرگ دولتی.....
۲۲.....	۱۰-۱- درآمد کل شرکت‌های دولتی با بالاترین حجم بودجه.....
۲۳.....	۱۰-۲- هزینه کل شرکت‌های دولتی با بالاترین حجم بودجه.....
۲۴.....	۱۱- خلاصه کل منابع و مصارف بودجه تلفیقی سازمان‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی.....

قانون اساسی کشور روش تهیه و تنظیم و تصویب بودجه کل کشور را مقرر نموده است و در قانون مزبور تعیین شیوه آرایش و ترتیب تدوین لایحه بودجه کل کشور به عهده قوانین عمومی کشور گذارده شده است. طبق ماده (۱) قانون محاسبات عمومی که ترتیب درج و شیوه آرایش اطلاعات بودجه کل کشور می‌باشد. بودجه کل کشور از سه قسمت عمده به شرح ذیل تشکیل می‌شود.

۱- بودجه عمومی دولت

۲- بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها شامل پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار

۳- بودجه مؤسساتی که تحت عنوانی غیر از عناوین فوق در بودجه کل کشور منظور می‌شود.

به این ترتیب طبق ماده یک قانون محاسبات عمومی بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نیز به عنوان بخشی از بودجه کل کشور باید توسط دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم گردد.

در این گزارش بر اساس اطلاعات عمدتاً استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور (پیوست شماره ۳) تحلیل‌های کلان و جامع در خصوص رویکردهای بودجه‌ای شرکت‌های دولتی ارائه می‌شود. در پیوست شماره سه لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اطلاعات بودجه‌ای ۳۷۲ شرکت دولتی، ۹ بانک دولتی، دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت و یک ردیف فرعی ذیل شرکت ملی نفت و یک ردیف فرعی ذیل شرکت ملی گاز ایران (در مجموع ۳۸۵ شرکت) درج شده است. ردیف‌های فرعی یاد شده در اجرای تعهدات بند «ق» تبصره (۲) قانون بودجه ۱۳۹۳ و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور به ترتیب برای شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی گاز ایران منظور شده است.

۲- صورت کلی بودجه شرکت‌های دولتی

بودجه سال ۱۳۹۸ شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۱۲،۷۴۷،۵۴۵ میلیارد ریال است که نسبت به رقم مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۵۲ درصد رشد داشته است که این رقم شامل منابع و مصارف ۳۸۵ شرکت دولتی، بانک و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت است.

نسبت رقم بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به رقم کل بودجه کل کشور، بیش از ۷۴ درصد است، و با توجه به ماده (۱) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶ مبنی بر درج بودجه شرکت‌های دولتی در قوانین بودجه سنواتی، هرگونه تغییر در حجم بودجه شرکت‌های مزبور، بر میزان بودجه کل کشور تأثیر می‌گذارد. در جدول شماره (۱) نسبت رقم بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نسبت به رقم بودجه کل کشور ارائه شده است.

جدول شماره (۱): نسبت رقم بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به رقم بودجه کشور

تحلیلی بر بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات غیرانتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

شرح	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
نسبت رقم بودجه شرکت های دولتی به بودجه کل کشور	۶۹,۴	۶۸,۶	۷۴,۸

تغییر ارقام بودجه کل کشور و بودجه عمومی شرکت های دولتی طی سالهای ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۸ به شرح جدول زیر است:

جدول شماره (۲): تغییرات بودجه کل کشور طی سال های ۹۸-۱۳۹۶ (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
بودجه عمومی دولت	۳,۹۸۸,۵۳۱	۴,۴۳۸,۶۰۴	۴,۷۸۶,۲۶۳
بودجه شرکت های دولتی	۸,۰۰۵,۰۲۱	۸,۳۹۱,۲۴۷	۱۲,۷۴۷,۵۴۵
بودجه کل کشور	۱۱,۵۲۴,۵۶۵	۱۲,۲۳۱,۵۲۳	۱۷,۰۳۲,۳۳۲

۲-۱- دلایل اصلی افزایش حجم بودجه

علاوه بر تأثیر تورم داخلی بر هزینه شرکت ها، پنج عامل اصلی دیگر موجب رشد ۵۲ درصدی حجم بودجه شرکت ها را فراهم کرده است. این عوامل به ترتیب اثرگذاری آن ها عبارتند از:

➤ حجم بودجه شرکت های ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران و شرکت ملی گاز ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به ترتیب ۳,۸۶۶,۸۱۴، و ۳,۱۷۳، هزار میلیارد ریال می باشد که ۶۲ درصد از کل حجم بودجه شرکت های دولتی (۱۲,۷۴۷ هزار میلیارد ریال) را تشکیل می دهد. تغییر نرخ محاسباتی ارز در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در مقایسه با محاسبات بودجه مصوب ۱۳۹۷ در بودجه شرکت های ملی نفت، ملی گاز، و پالایش و پخش فرآورده های نفتی در مقایسه با سایر شرکت ها تأثیر مستقیم بر درآمدها و هزینه های آن ها داشته است. در خصوص شرکت ملی نفت ایران به رغم کاهش پیش بینی فروش نفت از ۳,۵ میلیون بشکه در روز به ۱,۵ میلیون بشکه، درآمد حاصله به دلیل رشد ۲۲۸ درصدی نرخ ارز از ۱,۷۶۱ هزار میلیارد ریال به ۲,۵۳۸ هزار میلیارد ریال (معادل ۴۴٪) افزایش خواهد یافت. این امر در خصوص درآمد حاصل از نفت خام و میعانات گازی داخلی با رشد ۱۷۲ درصد (از ۱,۲۱۱ هزار میلیارد ریال به ۳,۲۹۸ هزار میلیارد ریال) و در بخش سایر درآمدها (شامل فروش گاز خام به شرکت گاز، فروش خوراک به شرکت های پترو شیمی به نرخ های بین المللی) با رشدی معادل ۲۳۰ درصد (۱۲۳ هزار میلیارد ریال به ۲۸۳ هزار میلیارد ریال) نیز صادق است. از نظر هزینه نیز با توجه به اینکه ۸۵,۵ درصد از درآمد حاصله سهم دولت است و این رقم به منظور شفافیت در بودجه شرکت ملی نفت انعکاس می یابد در لایحه ۹۸ نسبت به قانون ۹۷ به میزان ۲,۶۸۲ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. به عبارت دیگر، سهم دولت در قانون بودجه ۹۷ به میزان

۲،۶۴۵ هزار میلیارد ریال بود که این رقم در لایحه ۹۸ بالغ بر ۵،۳۲۸ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. بدین ترتیب سهم دولت از رشدی معادل ۱۰۱ درصد برخوردار شده است.

شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی نیز طبق مفاد قانون مسئول دریافت و پرداخت هزینه نفت خام و میعانات گازی داخلی است درآمد و هزینه‌های این شرکت نیز به تبع تغییرات درآمد — هزینه شرکت ملی نفت با رشد مواجه خواهد شد. در این شرکت ارزش نفت خام و میعانات گازی دریافتی از شرکت ملی نفت از ۱،۱۹۱ هزار میلیارد ریال به ۳،۰۸۸ هزار میلیارد ریال رسیده که حاکی از رشد ۱۵۹ درصدی بودجه این شرکت است.

در شرکت ملی گاز نیز مجموع درآمد پیش‌بینی شده در لایحه ۹۸ معادل ۶۵۸ هزار میلیارد ریال است که این رقم در سال گذشته به میزان ۲۲۷ هزار میلیارد ریال بود.

با توجه به موارد فوق، مجموعه تأثیر مستقیم تغییر نرخ ارز بر حجم بودجه شرکت‌های موصوف حدود ۱،۷۱۲،۲۵۶ میلیارد ریال قابل پیش‌بینی است. این مبلغ نشان می‌دهد ۳۹،۳ درصد از کل افزایش حجم بودجه در لایحه به دلیل آثار مستقیم تغییرات نرخ ارز است.

➤ حجم بودجه سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها از ۴۸۰،۰۵۶ میلیارد ریال به ۶۲۶،۷۰۵ میلیارد ریال به دلیل افزایش منابع و مصارف هدفمندی در تبصره ۱۴ لایحه بودجه تغییر یافته است که موجب افزایش حجم بودجه به میزان ۱۴۶،۶۴۹ میلیارد ریال شد که سهم این عامل در کل افزایش بودجه معادل ۳،۳۷ درصد است.

➤ تعهدات مربوط به بند (ق) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و مفاد ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور از ۸۴،۲۶۳ میلیارد ریال به ۲۰۸،۶۳۰ میلیارد ریال افزایش یافته است. سهم افزایش ۱۲۴،۳۶۸ میلیارد ریالی تعهدات مذکور بر لایحه ۹۸ معادل ۲،۸۵ درصد است.

➤ افزایش تعداد شرکت‌های مندرج در لایحه نسبت به قانون ۹۷ عامل دیگری است که در افزایش حجم بودجه دخیل بوده است. به‌رغم تأثیر اندک آن (به میزان ۰،۲۲ درصد)، در مقایسه با سایر عوامل، باید به‌طور مجزا مورد توجه قرار گیرد. در لایحه بودجه تعداد ۷ شرکت به تعداد شرکت‌ها افزوده شد. اما از آنجا که بودجه شرکت «طراحی و ساخت موتورهای هوایی» در سال قبل در بودجه سازمان صنایع دفاع به‌طور تلفیقی منظور شده بود، لذا بدون در نظر گرفتن این شرکت، تأثیر بودجه ۶ شرکت جدید بر حجم بودجه معادل ۹،۴۱۷ میلیارد ریال است.

➤ افزایش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت‌ها از ۱۵۳،۷۰۷ میلیارد ریال در سال ۹۷ به ۱۷۰،۱۳۲ میلیارد ریال موجب افزایش ۱۶،۴۲۴ میلیارد حجم بودجه در لایحه ۹۸ شد. سهم این عامل از کل افزایش بودجه معادل ۰،۳۷ درصد است. با توجه به موارد فوق چنانچه از میزان افزایش حجم بودجه شرکت‌ها (معادل ۴،۳۵۶،۲۹۸ میلیارد ریال) در لایحه ۹۸، تأثیر مجموعه ۵ عامل فوق حذف شود، رقم ۲،۳۴۷،۴۹۴ میلیارد ریال باقیمانده در واقع مؤید افزایش واقعی بودجه شرکت‌هاست که معادل ۲۸ درصد است. لازم به ذکر است که تغییر نرخ تسعیر ارز در سایر شرکت‌ها (بجز

شرکت های پیه شگفته) به طور غیرمستقیم به واسطه خرید مواد اولیه و تهیه تجهیزات و تأسیسات و سایر هزینه های مربوط به خرید خدمات فنی - مهندسی و پیمانکاری مورد نیاز مستتر است.

۳- حجم بودجه و تعداد شرکت ها

در لایحه سال ۱۳۹۸ تعداد ۳۸۵ شرکت دولتی، بانک و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت ذیل امور دهگانه (GFS) و در طبقه بندی دیگری بصورت شرکت نسل اول (تعداد ۷۸ شرکت) و سایر شرکتها (۳۰۷ شرکت) و در طبقه بندی های شرکت های سودده و سربه سر (۳۲۰ شرکت) و زیانده (۶۵ شرکت) و همچنین بر اساس گروه های اصل ۴۴ قانون اساسی نیز نمایش داده شده اند. در نمایش بر اساس امور دهگانه امور اقتصادی با ۲۸۸ شرکت بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است و امور مسکن، عمران شهری و روستایی با ۵۵ شرکت در رده دوم قرار دارد و امور سلامت با ۱ شرکت کمترین سهم را به خود اختصاص می دهد. در جداول شماره های (۳)، (۴)، (۵) و (۶) طبقه بندی های مختلف آنها و حجم بودجه آنها ارائه شده است.

در آرایش جدید پیوست شماره (۳) لایحه بودجه، به استثنای بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت که در اجرای مفاد ماده (۱) قانون محاسبات کشور باید در سرفصل جداگانه ای درج شوند، شرکت ها بر حسب تقسیم بندی GFS در قالب ۷ امور تعریف شدند. خلاصه وضعیت شرکت ها به شرح جدول زیر است:

جدول شماره (۳): حجم و تعداد شرکت‌ها بر اساس امور دهگانه GFS^۱

عنوان	تعداد	حجم بودجه (میلیارد ریال)	درصد
امور اقتصادی	۲۸۸	۱۱،۱۰۲،۸۹۳	۸۷،۱
مسکن، عمران شهری و روستایی	۵۵	۸۰،۳۸۲	۰،۶۳
دفاعی و امنیتی	۱۵	۱۰۲،۲۴۱	۰،۸
فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۱	۵۱،۳۴۷	۰،۴
سلامت	۱	۱،۴۷۰	۰،۰۱
خدمات عمومی	۲	۶،۶۱۶	۰،۰۵
رفاه اجتماعی	۲	۲۳۳،۱۹۵	۱،۸۳
بانک‌ها	۹	۱،۰۶۶،۶۱۰	۸،۳۷
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۲	۱۰۲،۷۹۱	۰،۸۱

جدول شماره (۴): حجم و تعداد شرکت‌های سودده و سربه‌سر - زیانده

عنوان	تعداد	حجم بودجه (میلیارد ریال)	درصد
سودده و سربه‌سر	۳۲۰	۱۲،۵۵۸،۵۷۶	۹۸،۵
زیانده	۶۵	۱۸۸،۹۶۹	۱،۵

ترکیب بودجه شرکت‌ها بر حسب سودده و زیانده در لایحه ۱۳۹۸ حاکی از آن است که از مجموع ۳۸۵ شرکت، تعداد ۶۵ شرکت زیانده هستند که شامل ۲۵ شرکت آب منطقه‌ای، ۳۱ آب و فاضلاب روستایی استانی، و شرکتهایی مانند سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها است. جمع کل اعتبارات هزینه‌ای که به عنوان کمک زیان از محل بودجه عمومی به این شرکت‌ها اختصاص یافته است، ۲۹،۵۰۴ میلیارد ریال است که نسبت به سال ۱۳۹۷ (۹ شرکت با ۲۴۷۵۰ میلیارد ریال) تعداد شرکت‌های زیان ده مندرج ۷ برابر و میزان کمک زیان دولت ۱۹ درصد افزایش یافته است که ۱۸،۴۰۰ میلیارد ریال آن مربوط به صدا و سیما می‌باشد و سهم شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی استانی ۲،۲۰۰ میلیارد ریال و شرکت‌های آب منطقه‌ای ۱۰۰۰ میلیارد ریال است.

^۱ شایان ذکر است که بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در طبقه بندی امور دهگانه GFS وجود ندارد.

جدول شماره (۵): حجم و تعداد شرکتهای نسل اول و سایر

عنوان	تعداد	حجم بودجه (میلیارد ریال)	درصد
نسل اول	۷۸	۷,۴۱۸,۶۳۳	۵۸,۲
سایر	۳۰۷	۵,۳۲۸,۹۱۲	۴۱,۸

جدول شماره (۶): حجم و تعداد شرکتها بر اساس گروههای اصل ۴۴ قانون اساسی

عنوان	تعداد	حجم بودجه (میلیارد ریال)	درصد
گروه ۱	۲۳	۱۶۲,۰۵۶	۱,۳
گروه ۲	۱۱۹	۵۸۰,۵۳۲	۴,۵
گروه ۳	۱۴۳	۷,۱۸۸,۹۲۳	۵۶,۴
مشمول ماده (۴) آیین نامه تشخیص و انطباق	۱۱	۴,۵۰۱,۴۵۴	۳۵,۳
سایر	۸۹	۳۱۴,۵۸۰	۲,۵

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

در لایحه سال ۱۳۹۸ برای نخستین بار در جدول شماره (۵) خلاصه حجم بودجه شرکتها بر حسب گروههای اصل ۴۴ قانون اساسی درج شد. با نگاهی به اطلاعات جدول مذکور، مشخص می شود که حجم بودجه شرکت های گروه ۱ که صد درصد باید واگذار شوند، فقط ۱,۳ درصد از کل حجم بودجه شرکتها را در برمی گیرد و حجم بودجه شرکت های گروه ۳ که صد درصد دولتی باقی می ماند بالغ بر ۵۶,۴ درصد است. ضمن آن که در اجرای مفاد ماده ۴ آیین نامه تشخیص، انطباق و طبقه بندی فعالیتها و بنگاه های اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با هریک از سه گروه م صرح در ماده ۲ قانون مو صوف، تعداد ۱۱ شرکت مادر تخصصی پس از واگذاری تمامی شرکتهای زیرمجموعه بر اساس احکام آیین نامه مذکور تعیین تکلیف خواهند شد. لذا در چنین شرایطی ۳۵,۳ درصد از حجم بودجه شرکتها به استناد مفاد ماده ۴ آیین نامه تشخیص در حال حاضر قابل واگذاری نیستند. بدین ترتیب به رغم بسیاری از کارشناسان، بالغ بر ۹۱ درصد از حجم بودجه شرکتها در شرایط کنونی در دولت باقی خواهند ماند.

۴- حساب‌های منابع و مصارف

تغییر اقلام منابع شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

جدول شماره (۷): ارقام مقایسه‌ای منابع شرکت‌های دولتی در قوانین سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(ارقام به میلیارد ریال)

سرفصل	قانون بودجه ۱۳۹۶	قانون بودجه ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸	تغییرات لایحه نسبت به سال قبل (درصد)
درآمدها	۵,۲۸۲,۰۸۱	۶,۴۰۰,۸۵۰	۱۰,۴۵۹,۲۸۸	۶۳,۴
اعتبارات هزینه‌ای	۲۰,۲۲۱	۲۴,۷۵۱	۲۹,۵۰۴	۱۹,۲
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۶۲,۹۲۱	۱۲۸,۹۵۶	۱۴۰,۶۲۸	۹
تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۷۱۵,۲۷۷	۶۰۵,۷۹۸	۷۷۱,۲۶۳	۲۷,۳
وام‌های خارجی	۶۵۳,۳۲۰	۴۱۵,۹۶۹	۴۲۰,۴۱۴	۱
دارایی‌های جاری	۲۱,۷۶۰	۲۲,۰۶۶	۴۱,۶۸۸	۸۸,۹
سایر دریافتها	۱,۱۴۹,۴۴۲	۷۹۲,۸۵۷	۸۸۴,۷۶۱	۱۱,۶
جمع کل	۸,۰۰۵,۰۲۱	۸,۳۹۱,۲۴۷	۱۲,۷۴۷,۵۴۵	۵۱,۹

ماخذ: استخراج شده از قوانین بودجه سالهای ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

بالاترین سهم در مجموع منابع شرکت‌های دولتی، مربوط به سرفصل درآمدهاست (به میزان ۸۲ درصد). درآمدهای شرکت‌های دولتی که از محل فروش محصولات و ارائه خدمات آنها به دست می‌آید در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل به میزان ۶۳,۵ درصد رشد کرده است که این افزایش با توجه به تغییر عمومی سطح قیمت‌ها و افزایش سطح فعالیت در شرکتها ایجاد شده است.

بالاترین نرخ رشد اقلام منابع، مربوط به سرفصل "دارایی‌های جاری" (به میزان ۸۹,۹ درصد) و "درآمدها" (به میزان ۶۳,۴ درصد) است. دریافت "وام‌های خارجی" و "اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای" دارای کمترین میزان رشد و به ترتیب به میزان ۱ و ۹ درصد است.

قابل توجه است وجوهی که از محل منابع عمومی دولت بابت کمک زیان (تحت عنوان اعتبارات هزینه‌ای) و اجرای طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تحت عنوان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) به شرکتها پرداخت می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به رقم قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ترتیب به میزان ۱۹,۲

تحلیلی بر بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات غیرانتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

درصد و ۹ درصد افزایش داشته که همانطور که قبلاً اشاره گردید یکی از دلایل رشد بودجه شرکت های دولتی، رشد اقلام مذکور است.

جدول شماره (۸): ارقام مقایسه ای مصارف شرکتهای دولتی در قوانین سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (ارقام به میلیارد ریال)

سرفصل	قانون بودجه ۱۳۹۶	قانون بودجه ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸	تغییرات لایحه نسبت به سال قبل (درصد)
هزینه ها	۵۰.۲۹.۳۲۰	۵۰.۹۳۹.۰۷۳	۹.۹۲۱.۲۰۴	۶۷,۰۵
مالیات	۵۵.۳۷۲	۹۸.۸۱۴	۵۴.۲۴۵	-۴۵,۱۰
۵۰ درصد سود ویژه	۶۹.۸۸۷	۱۵۵.۵۹۴	۶۷.۱۸۷	-۵۶,۸۲
سود سهام	۴۲.۷۵۵	۴۳.۳۳۹	۴۵.۱۷۵	۴,۲۴
سایر حسابهای تخصیص سود	۱۷۱	۱۰.۳۳	۱۵۲	-۸۵,۲۹
بازپرداخت تسهیلات بانکی	۴۱۶.۷۶۳	۴۰۹.۶۵۵	۸۲۶.۰۵۵	۱۰۱,۶۵
بازپرداخت وام خارجی	۱۸۸.۵۹۱	۱۶۸.۹۳۶	۱۹۰.۷۶۰	۱۲,۹۲
وجوه اداره شده	۲۵.۸۵۱	۴۰.۹۰	۵.۶۴۳	۳۷,۹۷
بازپرداخت دیون	۳۵۲.۰۶۵	۲۹۲.۶۰۷	۲۷۸.۴۳۵	-۴,۸۴
هزینه سرمایه ای	۱.۹۷۴.۳۸۵	۱.۴۲۵.۲۴۷	۱.۵۷۸.۳۲۵	۱۰,۷۴
افزایش دارایی های جاری	۵۷.۹۲۴	۷۸.۲۸۶	۴۹.۷۲۴	-۳۶,۴۸
مجموع	۸.۰۰۵.۰۲۱	۸.۳۹۱.۲۴۷	۱۲.۷۴۷.۵۴۵	۵۱,۹

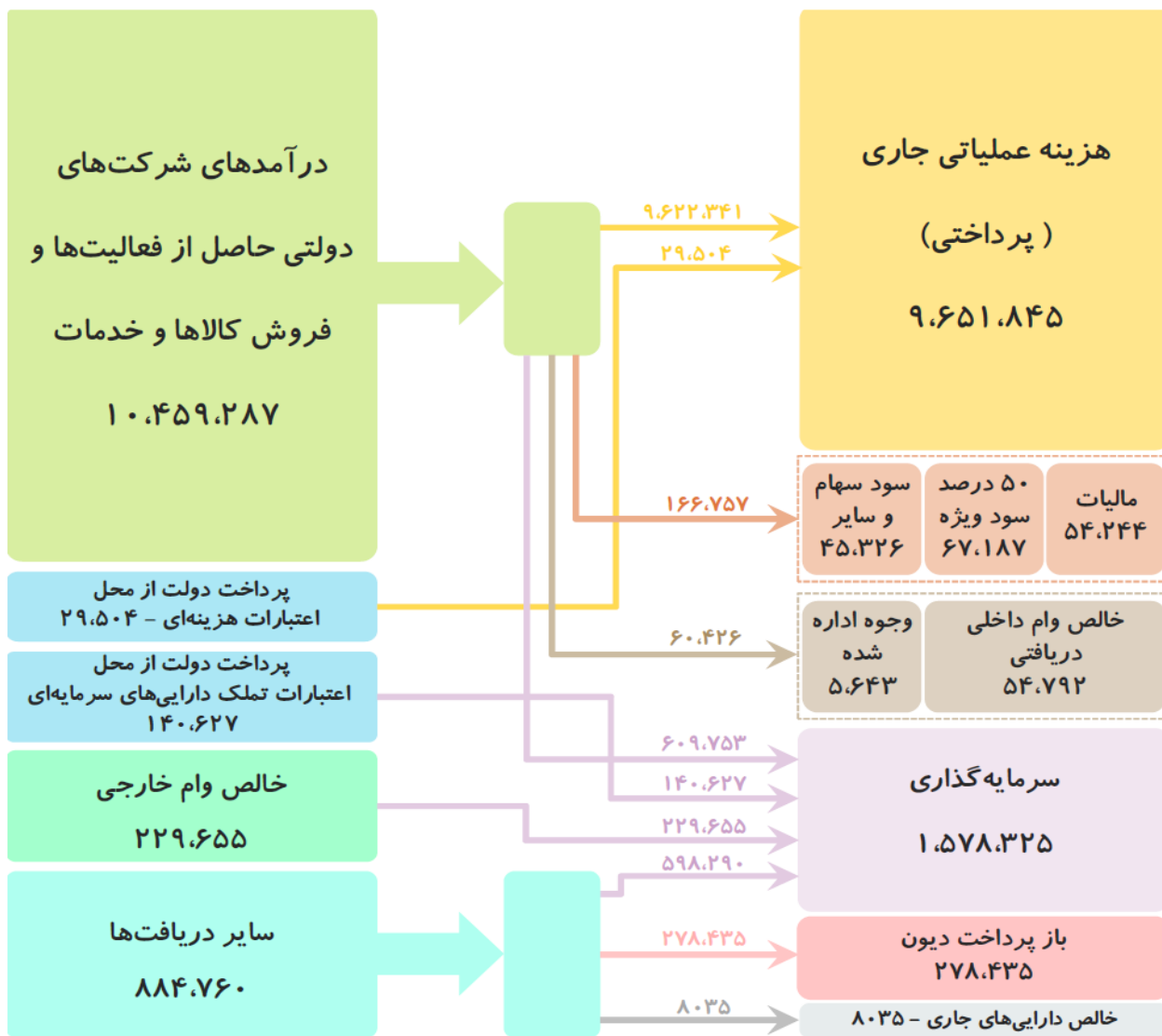
ماخذ: استخراج شده از قوانین بودجه سالهای ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

در بخش مصارف، بالاترین سهم مربوط به سرفصل "هزینه" شرکت های دولتی می باشد که بابت تحقق تولید و عرضه محصولات شرکت های دولتی تحقق می یابد که رشد آن در سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۶۷ درصد می باشد. پس از هزینه جاری، بالاترین سهم مربوط به "هزینه های سرمایه ای" می باشد که در سال ۱۳۹۸ نسبت به ارقام قانون بودجه ۱۳۹۷ حدود ۱۱ درصد رشد داشته است. بالاترین رشد در اقلام مصارف شرکت های دولتی، "بازپرداخت تسهیلات بانکی" می باشد که رشدی بیش از ۱۰۱ درصد داشته است و بیشترین رشد کاهشی را سرفصل های "سایر حسابهای تخصیص سود" (رشد منفی ۸۵ درصدی) و سرفصل "۵۰ درصد سود ویژه" (رشد منفی ۵۷ درصدی) به خود اختصاص داده اند.

کاهش مالیات و ۵۰٪ سود ویژه شرکت‌ها فقط ناشی از عدم احتساب و تسری درآمد پیش‌بینی شده مجلس محترم شورای اسلامی برای درآمد بانک مرکزی در بودجه مصوب ناشی از مابه‌التفاوت تسعیر نرخ ارز است. بدین ترتیب در لایحه ۹۸ برای بودجه بانک مرکزی تأثیر افزایش فوق در مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه به ترتیب ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال و ۹۵۰۰۰ میلیارد ریال منظور نشده است. بدون در نظر گرفتن افزایش یادشده مجموع درآمد پیش‌بینی شده دولت حاصل از مالیات و سود ویژه شرکت‌های دولتی از ۱۱۴،۴۰۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به رقم ۱۲۱،۴۳۲ میلیارد ریال در لایحه ۱۳۹۸ افزایش یافته است که رشد آن معادل ۶ درصد است. علت کاهش ۸۵ درصدی سایر حساب‌های تخصیص سود نیز به دلیل کاهش درآمد بانک مرکزی است. در خصوص وجوه اداره شده نیز یادآور می‌شود که رقم ۵،۶ هزار میلیارد ریال مربوط به ۷ شرکت است که سهم صندوق توسعه صنایع دریایی ۲،۵ هزار میلیارد ریال است.

۴-۱- خالص گردش منابع و مصارف شرکت‌های دولتی

بررسی خالص گردش منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، ارتباط میان اقلام منابع و مصارف و چگونگی تأمین مصارف از طریق منابع بودجه‌ای را نمایش می‌دهد. در نمودار زیر خلاصه گردش منابع و مصارف که معرف گردش عملیات بودجه‌ای در بین سرفصل‌های مربوط است نشان داده شده است:

نمودار شماره (۱): خالص گردش منابع و مصارف بودجه شرکت ها در لایحه

بنا به نمودار فوق، درآمد شرکت ها صرف تأمین هزینه های عملیات جاری (به مبلغ ۹,۶۵۲ هزار میلیارد ریال)، پرداخت مالیات، ۵۰٪ سود ویژه و سود سهام (به مبلغ ۱۶۷ هزار میلیارد ریال)، پرداخت وجوه اداره شده و خالص وام داخلی (۶۰ هزار میلیارد ریال)، و حدود ۶۱۰ هزار میلیارد ریال از هزینه سرمایه گذاری می شود. توجه به مبلغ خالص وام تسهیلات بانکی و وام های داخلی حائز اهمیت است زیرا به رغم پیش بینی وام دریافتی (به ارزش ۷۷۱ هزار میلیارد ریال)، به دلیل بازپرداخت تسهیلات و وام های دریافتی در سنوات گذشته (به ارزش ۸۲۶ هزار میلیارد ریال) تراز وام شرکت ها منفی شده و این مبلغ باید از درآمد شرکت تأمین شود. اما خالص وام خارجی، یکی از منابع تأمین کننده هزینه های سرمایه ای است به طوری که ۱۴,۶ درصد از میزان سرمایه گذاری شرکت ها در صورت تحقق آن با وام خارجی پرداخت می شود.

سایر دریافت‌ها نیز از اقلام مربوط به حساب سرمایه‌ای است و شامل ودیعه مشترکان، حق انشعاب، منابع پذیره‌نویسی، دریافتی از شرکت‌های مادر تخصصی، و سایر می‌باشد. از این منبع به میزان ۵۹۸ هزار میلیارد ریال صرف تأمین هزینه‌های سرمایه‌گذاری می‌شود و بعد از درآمدها دومین منبع اصلی محسوب می‌شود. مقایسه منابع و مصارف بودجه شرکت‌ها در لایحه ۹۸ نسبت به مصوب ۹۷ به تفکیک اقلام مربوط نه تنها تغییرات هر یک از سرفصل‌های بودجه‌ای را نمایش می‌دهد، بلکه نقش و اثر هر یک از آن‌ها را در حجم بودجه را نیز نشان می‌دهد.

جدول زیر خلاصه کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی بر اساس امور دهگانه و به تفکیک سودده و زیانده، در کنار بودجه بانک و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت را نشان می‌دهد.

تحلیلی بر بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات غیرانتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

جدول شماره (۹): خلاصه کل منابع و مصارف شرکت های دولتی بر اساس امور دهگانه ۱۳۹۸ (ارقام به میلیارد ریال)

شرح	کل بودجه شرکتها، بانکها و مؤسسات	بانکها	مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	خدمات عمومی	اقتصادی		رفاه اجتماعی	فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری		سلامت	مسکن، عمران شهری و روستایی		دفاعی و امنیتی
					سودده	زیانده		سودده	زیانده		سودده	زیانده	
منابع	۱۲,۷۴۵,۵۴۵	۱,۰۶۶,۶۱۰	۱,۲,۷۹۱	۶,۶۱۷	۱۱۴,۱۸۸	۱۰,۹۸۸,۷۰۵	۲۳۳,۱۹۵	۵,۱۶۱	۴۶,۱۸۶	۱,۴۷۰	۵۱,۷۸۷	۲۸,۵۹۵	۱۰,۲,۲۴۱
درآمدها	۱۰,۴۵۹,۲۸۸	۱,۰۵۶,۵۷۳	۷۶,۰۲۷	۳,۳۲۳	۵۴,۰۵۸	۸,۹۲۰,۶۲۱	۲۳۱,۶۳۳	۲,۶۴۰	۲۳,۴۸۹	۱۶۰	۲۱,۰۵۴	۶,۱۹۳	۶۳,۵۱۵
اعتبارات هزینهای	۲۹,۵۰۴	۰	۰	۰	۶,۳۰۴	۰	۰	۰	۲۱,۱۰۰	۰	۰	۲,۳۰۰	۰
اعتبارات تملک داراییهای سرمایهای	۱۴۰,۶۲۸	۰	۰	۰	۳۳,۷۲۰	۷۰,۲۷۹	۰	۲,۴۷۷	۱,۵۹۷	۱,۳۱۰	۱۳,۳۰۹	۱۸,۰۰۰	۳۷
تسهیلات بانکی و سایر وامهای داخلی	۷۷۱,۲۶۳	۰	۳,۸۰۰	۱,۰۰۰	۱۹,۰۰۰	۷۳۵,۱۳۴	۰	۰	۰	۰	۶,۴۰۲	۱۰	۵,۹۱۸
وامهای خارجی	۴۲۰,۴۱۴	۰	۱,۰۰۰	۰	۰	۴۱۹,۴۱۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
داراییهای جاری	۴۱,۶۸۸	۰	۰	۸۱۶	۹۶۶	۳۸,۲۵۱	۰	۴۴	۰	۰	۱,۲۲۳	۳۱۸	۷۰
سایر دریافتها	۸۸۴,۷۶۱	۱۰,۰۳۶	۲۱,۹۶۴	۱,۴۷۷	۲۴۰	۸۰۵,۰۰۶	۱,۵۶۱	۰	۰	۰	۹,۹۰۰	۱,۸۷۵	۳۳,۷۰۲
مصارف	۱۲,۷۴۷,۵۴۵	۱,۰۶۶,۶۱۰	۱,۲,۷۹۱	۶,۶۱۷	۱۱۴,۱۸۸	۱۰,۹۸۸,۷۰۵	۲۳۳,۱۹۵	۵,۱۶۱	۴۶,۱۸۶	۱,۴۷۰	۵۱,۷۸۷	۲۸,۵۹۵	۱۰,۲,۲۴۱
هزینهها	۹,۹۲۱,۲۰۴	۱,۰۲۶,۷۵۳	۷۵,۵۴۸	۲,۹۹۶	۶۰,۲۶۲	۸,۳۸۴,۱۱۹	۲۳۱,۶۳۳	۲,۶۴۶	۴۴,۵۸۹	۱۶۰	۲۰,۵۶۳	۸,۷۳۳	۶۳,۲۱۱
مالیات	۵۴,۲۴۵	۷,۴۵۵	۲۵	۱	۰	۴۶,۵۶۵	۰	۱	۰	۰	۱۲۳	۰	۷۵
سود ۵۰٪ ویزه	۶۷,۱۸۷	۱۴,۹۱۰	۲۳۹	۱۶۴	۰	۵۱,۴۷۵	۰	۲	۰	۰	۲۴۵	۰	۱۵۲
سود سهام	۴۵,۱۷۵	۹۶	۲۱	۹۷	۰	۴۴,۹۴۴	۰	۰	۰	۰	۱۲	۰	۵
سایر حسابهایی تخصیص سود	۱۵۲	۱۴۹	۰	۰	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وامها	۸۲۶,۰۵۵	۰	۸۰۰	۳۰۰	۱۴,۲۴۰	۸۰۶,۵۱۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴,۳۰۱
بازپرداخت خارجی	۱۹۰,۷۵۹	۰	۰	۰	۰	۱۹۰,۷۵۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
وجوه اداره شده	۵,۶۴۳	۰	۷۰۰	۰	۳۰	۴,۹۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بازپرداخت ودیعه، بدهیها و سایر بازپرداختها	۲۷۸,۴۳۵	۰	۱۳,۶۵۰	۱	۴۵۹	۲۵۰,۲۱۷	۰	۱	۰	۰	۶۵۶	۲۹۷	۱۳,۱۵۴
هزینههای سرمایهای	۱,۵۷۸,۳۲۵	۲۵,۸۳۴	۳۰,۸۷۵	۳,۳۲۴	۵۲,۲۷۰	۱,۳۸۶,۵۷۹	۱,۶۰۸	۲,۵۷۳	۱,۷۳۷	۱,۳۳۱	۲۹,۶۸۲	۱۹,۶۷۱	۲۲,۸۳۹
افزایش داراییهای جاری	۴۹,۷۳۴	۲۸۱	۰	۰	۱۴۲	۴۸,۳۲۲	۰	۱۵	۵۵	۰	۶۰۸	۲۳	۱۸۷
جمع	۱۳,۱۶,۹۱۵	۱,۰۷,۵۷۹	۱۲۱,۸۵۹	۶,۷۸۲	۱۲۷,۴۰۵	۱۱,۲۱۴,۴۱۰	۲۳۳,۴۱۰	۵,۳۲۸	۴۶,۳۸۱	۱,۴۹۱	۵۱,۸۸۹	۲۸,۷۲۵	۱۰,۹,۹۲۳
کسر می شود ذخیره استهلاک	۲۶۹,۳۳۹	۸,۹۶۹	۱۹,۰۶۸	۱۶۵	۱۳,۲۱۴	۲۲۵,۷۰۵	۴۷	۶۷	۱۹۵	۲۱	۱۰۲	۱۳۰	۱,۶۸۲

۴-۲- خلاصه کل منابع و مصارف بانک‌ها

به طور کلی تعداد بانک‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور معادل ۹ بانک بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۷ تغییر خاصی نداشته است. بررسی وضعیت منابع و مصارف بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد درآمدها بانک‌ها معادل ۱,۰۵۶,۵۷۳ میلیارد ریال بوده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ معادل سه درصد رشد داشته است. شایان ذکر است در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل درآمد بانک‌ها معادل ۸۴۴,۲۴۸ میلیارد ریال پیش‌بینی شد؛ این در حالی است که در همان سال با پیشنهاد نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی معادل ۱۸۱,۶۰۰ میلیارد ریال تحت عنوان درآمد ناشی از مابه‌التفاوت نرخ ارز به درآمد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اضافه شد. بر این اساس بدون در نظر گرفتن رقم مذکور، رشد درآمد بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور معادل ۲۵ درصد می‌باشد. همچنین کل هزینه بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ معادل ۱,۰۲۶,۷۵۳ میلیارد ریال می‌باشد که نسبت به سال ۱۳۹۷ رشد ۲۵ درصدی را نشان می‌دهد.

بر اساس جدول منابع و مصارف بانک‌ها، جمع کل مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ معادل ۲۲,۳۶۵ میلیارد ریال می‌باشد. این در حالی است که رقم مذکور در بودجه سال ۱۳۹۷ معادل ۱۵۴,۹۲۸ میلیارد ریال بوده است. همانگونه که اشاره شد از محل درآمد اضافه شده به بودجه بانک مرکزی (۱۸۱,۶۰۰ میلیارد ریال)، معادل ۱۳۶,۲۰۰ میلیارد ریال مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه پیش‌بینی شد. لذا بدون در نظر گرفتن ارقام مذکور، رشد مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ معادل ۱۹ درصد می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول منابع و مصارف بانک‌ها، بیشترین سهم مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اختصاص دارد. سهم مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه این بانک از کل مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه معادل ۸۷,۲ درصد (۱۹,۵۰۰ میلیارد ریال) است. رتبه بعدی به بانک توسعه صادرات اختصاص دارد. سهم مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه این بانک از کل مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ معادل ۶ درصد (۱,۳۵۰ میلیارد ریال) است.

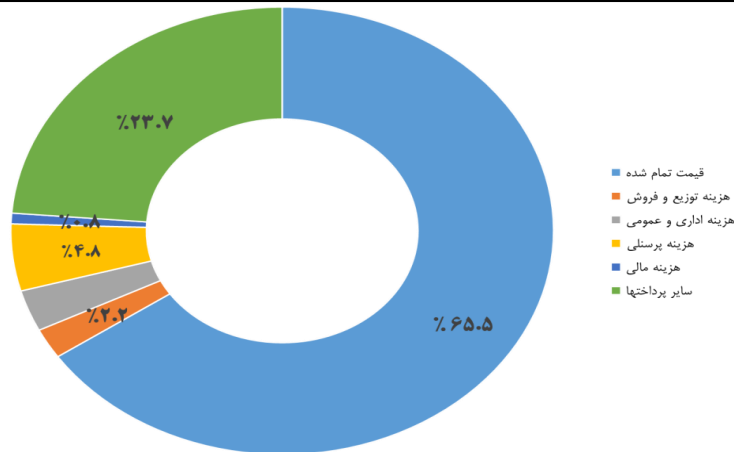
به طور کلی بررسی‌ها نشان می‌دهد کفایت سرمایه بانک‌های دولتی در سطح نامطلوبی قرار دارد. همچنین در ترازنامه این بانک‌ها بخش عمده‌ای از دارایی‌ها تحت عنوان مطالبات از دولت به صورت غیرمولد باقی مانده است. لذا اصلاح ساختار نظام بانکی بدون توجه به موارد اشاره شده نتایج مورد انتظار را به دنبال نخواهد داشت. لذا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، موضوعاتی مانند افزایش سرمایه بانک‌ها و همچنین تسویه بدهی دولت به نظام بانکی توجه خاصی شده است:

➤ مقرر شده است بخشی از منابع حاصل از وصولی اقساط تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی (موضوع ماده ۱۸ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور) به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی اختصاص یابد.

- همچنین بخشی از منابع حاصل از واگذاری باقی مانده سهام دولت در بانک ها و بیمه ها به افزایش سرمایه بیمه ایران منظور خواهد شد.
- با استناد به مفاد بند (و) تبصره (۱۶)، به منظور تهاتر و تسویه بخشی از بدهی اشخاص حقیقی و حقوقی به تضمین دولت به بانک های صادره ایران، تجارت و بانک ملت، بانک های مذکور موظفند در صورتی که اصول و سود تا سررسید قرارداد تسهیلات اولیه توسط گیرندگان تسهیلات تسویه گردد، نسبت به فک رهن و آزادسازی وثایق مشتریان اقدام نمایند. بخشی از منابع وصولی از این محل بابت تسویه بدهی دولت به بانک های مذکور منظور خواهد شد.
- با استناد به بند «ب» تبصره (۸) لایحه بودجه، بدهی بانک مسکن به بانک مرکزی بابت اصل و سود خطوط اعتباری طرح مسکن مهر تا سقف ۵۰،۰۰۰ میلیارد ریال به حساب بدهی دولت به بانک مرکزی منتقل و مبلغ مذکور به عنوان افزایش سرمایه دولت در بانک مسکن منظور می شود. همچنین مابه التفاوت نرخ سود تسهیلات پرداختی به مسکن مهر شهری و روستایی توسط بانک مسکن تا نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از محل خطوط اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا پایان سال ۱۳۹۴ تا سقف ۱۲۹،۲۲۷ میلیارد ریال به عنوان افزایش سرمایه دولت در این بانک منظور می گردد.
- با استناد به بند «م» تبصره (۵) لایحه بودجه مقرر شده است در صورت اجرای عملیات بازار باز توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به دولت اجازه داده می شود نسبت به بهادار سازی بدهی خود به بانک ها تا سقف ۲۰۰ هزار میلیارد ریال اقدام نماید.

۵- ترکیب هزینه ها در شرکت ها

هزینه شرکت های دولتی از نظر نوع یا مرکز هزینه و ترکیب آن بویژه سهم هزینه های پرسنلی محل بحث و بررسی بسیار است. ترکیب هزینه ها و سهم آن ها از کل هزینه در جدول زیر نشان داده شده است. در تقسیم بندی زیر، سایر پرداخت ها شامل هزینه هایی است که شرکت ها در اجرای تکالیف محول شده فارغ از هزینه های معمول برای انجام فعالیت ها و عرضه کالا و خدمات ناگزیر از انجام آن هستند. هزینه های مالی نیز مربوط به سود وام های دریافتی بابت تسهیلات دریافتی است.

نمودار شماره (۲): ترکیب و سهم هزینه‌ها در بودجه شرکت‌ها

آنچه در نمودار فوق حائز اهمیت است، سهم سایر پرداخت‌ها در کل هزینه شرکت‌هاست که پس از قیمت تمام شده (با ۶۵,۵ درصد سهم) سهمی معادل ۲۳,۷ درصد دارد. این موضوع بیانگر آن است که شرکت‌ها علاوه بر انجام هزینه‌هایی که مترتب به تعیین قیمت تمام شده و هزینه‌های سربار (هزینه‌های توزیع و فروش و اداری) است، قانوناً مکلف به انجام هزینه‌هایی هستند که نقشی در تعیین و مدیریت آن ندارند. برای مثال می‌توان به واریز سهم هدفمندی یارانه‌ها از سوی شرکت‌های بخش انرژی اشاره کرد. همچنین سهم هزینه‌ای پرسنلی در مجموع ۴,۸ درصد است.

۶- برخی نسبت‌های بودجه‌ای در شرکت‌های دولتی

بررسی برخی نسبت‌ها برای اقلام بودجه‌ای و مقایسه آن با ارقام مشابه، بیانگر میزان تغییرات اقلام مورد نظر است. در بررسی نسبت‌ها دو نکته حائز اهمیت است: اول آنکه سهم هزینه‌های پرسنلی در هزینه کل و حجم بودجه کاهش یافته است، به عبارت دیگر نشان می‌دهد افزایش هزینه‌های پرسنلی متناسب با افزایش هزینه قیمت تمام شده و سایر پرداخت‌ها نبوده است.

نکته دوم ارتباط متقابل کاهش هزینه استهلاک و هزینه‌های سرمایه‌ای است. در واقع از یک سو با کاهش هزینه‌های سرمایه‌ای، ذخیره استهلاک کاهش می‌یابد و از سوی دیگر با کاهش ذخیره استهلاک یکی از منابع تأمین سرمایه‌گذاری کاهش می‌یابد که این امر در نسبت‌های سهم استهلاک در هزینه کل و نسبت هزینه‌های سرمایه‌ای در حجم بودجه قابل مشاهده است. لازم به ذکر است کاهش سهم منابع عمومی در تأمین هزینه‌های سرمایه‌ای به میزان ۸,۹ درصد به رغم اینکه ۹ درصد رشد داشته اما سهم آن در هزینه‌های سرمایه‌ای مساعد نبوده است. در جدول شماره ۶ برخی نسبت‌های بودجه‌ای شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه ۱۳۹۸ در مقایسه با قانون ۱۳۹۷ انعکاس یافته است.

جدول شماره (۱۱): برخی نسبت‌های اساسی بودجه شرکت‌های دولتی لایحه در مقایسه با مصوب ۱۳۹۷

تحلیلی بر بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات غیرانتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

شرح	واحد سنجش	قانون سال ۱۳۹۷	لایحه سال ۱۳۹۸	نرخ تغییرات
نسبت هزینه‌ها به درآمدها	درصد	۹۳.۱	۹۴.۹	۱.۹
سود قبل از کسر مالیات	میلیارد ریال	۴۴۱,۷۷۷	۵۳۸,۰۸۴	۲۱.۸
نسبت هزینه‌های پرسنلی به هزینه‌ها	درصد	۶.۷	۴.۹	۲۶.۹-
نسبت هزینه‌های پرسنلی به حجم بودجه	درصد	۴.۶	۳.۸	۱۷.۴-
سهم استهلاك در هزینه کل	درصد	۳.۸	۲.۷	۲۸.۹-
نسبت هزینه‌های جاری در حجم بودجه	درصد	۷۰.۹	۷۷.۸	۹.۷
نسبت هزینه‌های سرمایه‌ای در حجم بودجه	درصد	۱۷	۱۲.۴	۲۷.۱-
سهم منابع عمومی در هزینه‌های جاری	درصد	۰.۴	۰.۳	۲۵.۰-
سهم منابع عمومی در هزینه‌های سرمایه‌ای	درصد	۹	۸.۹	۱.۱-
نسبت سود قبل از کسر مالیات به درآمد شرکت‌های سودده	درصد	۷.۶	۵.۵	۲۷.۶-

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

۷- خالص دریافت‌ها و پرداخت‌ها بین دولت و شرکت‌های دولتی

پرداخت شرکت‌های دولتی به دولت در ۳ بخش اصلی تعریف شده که شامل درآمدهای مالیاتی با عنوان مالیات اشخاص حقوقی، بخش درآمدهای حاصل از مالکیت دولت تحت عناوین سود سهام شرکت‌های دولتی و سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت و درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، و بخش منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی با عنوان منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها است. اما آنچه دولت به شرکت‌های دولتی می‌پردازد تحت ۲ عنوان اعتبارات هزینه‌ای برای تأمین هزینه‌های جاری شرکت‌ها و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای تأمین هزینه‌های سرمایه‌ای طبقه‌بندی می‌شود.

مجموع پرداختی شرکت‌ها به دولت به میزان ۴۵۷,۵۰۰ میلیارد ریال است و آنچه دولت بابت کمک زیان و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به شرکت‌ها می‌پردازد ارزشی معادل ۱۳۲,۱۷۰ میلیارد ریال دارد. خالص چنین دریافت و پرداختی برای دولت درآمدی معادل ۲۸۷,۳۶۸ میلیارد ریال به همراه دارد. در جدول زیر رقم هر یک از منابع درآمدی و مصارف دولت در ارتباط با شرکت‌ها نشان داده شده است:

شرح	لایحه سال ۱۳۹۸
دریافتی دولت از شرکت‌ها	۴۵۷,۴۹۹
مالیات علی‌الحساب اشخاص حقوق دولت (ردیف ۱۱۰۱۰۲)	۵۴,۲۴۵
مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی (ردیف ۱۱۰۱۰۳)	۷۰,۲۵۵
سود سهام ابرازی: ۵۰٪ سود ویژه و سود سهام شرکت نفت (ردیف ۱۳۰۱۰۱)	۱۱۰,۶۷۱
سود سهام معوق شرکت‌های دولتی (ردیف ۱۳۰۱۰۵)	۴,۳۲۹
سود سهام شرکت‌های با سهام دولتی کمتر از ۵۰٪ (ردیف ۱۳۰۱۰۸)	۵,۰۰۰
نیم درصد درآمد مشمول مالیات بانک‌ها (ردیف ۱۳۰۴۰۵)	۱۴۹,۱۰۰
یک درصد هزینه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت سودده (ردیف ۱۳۰۴۲۵)	۵۲,۵۷۰
بازپرداخت وام ماده ۳۲ (ردیف ۳۱۰۴۰۲)	۱۱,۳۲۹
پرداختی دولت به شرکت‌ها	۱۷۰,۱۳۲
اعتبارات هزینه‌ای	۲۹,۵۰۴
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۴۰,۶۲۸
خالص دریافتی دولت	۲۸۷,۳۶۷

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

۸- مالیات و ۵۰٪ سود ابرازی شرکت‌های دولتی

در لایحه بودجه مجموع مالیات و ۵۰٪ سود ویژه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و سود سهام شرکت نفت بالغ بر ۱۶۴,۹۱۵ میلیارد ریال است. این رقم در مقایسه با مصوب ۱۳۹۷ (به مبلغ ۲۹۵,۲۳۱ میلیارد ریال) ظاهراً با کاهشی معادل ۱۳۰,۳۱۶ میلیارد ریال مواجه است. اما با بررسی مالیات و ۵۰٪ سود ویژه بانک مرکزی مشخص می‌شود که این امر ناشی از عدم احتساب افزایش درآمد آن بانک بابت درآمد حاصل از نرخ تسعیر ارز است.

مجموع مالیات و ۵۰٪ سود ویژه در ۱۵ شرکت دولتی، معادل ۹۱,۵ درصد از کل درآمد دولت از ردیف‌های درآمدی ۱۱۰۱۰۲ و ۱۳۰۱۰۱ را در بر می‌گیرد. بیشترین سهم مربوط به شرکت ملی نفت با ۳۹,۶ درصد و بعد از آن شرکت ملی گاز و بانک مرکزی به ترتیب با ۱۸,۵ و ۱۱,۸ درصد قرار دارد. شرکت ملی نفت مکلف به پرداخت ۵۰٪ سود ابرازی نیست، لیکن سود سهم دولت را به صورت علی‌الحساب یک دوازدهم به خزانه واریز می‌نماید. کمترین میزان پرداخت مالیات و ۵۰٪ سود سهام مربوط به شرکت‌های توسعه ایرانگردی و جهانگردی و انتشارات سروش است که به ترتیب ۹ میلیون ریال و ۴۸ میلیون ریال به دولت پرداخت می‌کنند.

جدول شماره (۱۳): مالیات و ۵۰٪ سود سهام در ۱۵ شرکت برتر

ارقام به میلیارد ریال	نام شرکت	جمع مالیات و ۵۰٪ سود ویژه	سهام از کل مالیات و سود
۳۹.۶	شرکت ملی نفت ایران *	۶۵,۲۲۵	
۱۸.۵	شرکت ملی گاز ایران	۳۰,۵۸۱	
۱۱.۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۹,۵۰۰	
۷.۹	شرکت پالایش نفت اراک	۱۳,۰۰۲	
۲.۶	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۴,۳۶۰	
۲.۶	شرکت سهامی پخش فرآورده‌های نفتی ایران	۴,۳۳۸	
۲.۰	شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی	۳,۳۴۵	
۱.۵	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران	۲,۴۲۱	
۱.۰	شرکت ملی حفاری ایران	۱,۷۲۳	
۰.۸	بانک توسعه صادرات	۱,۳۵۰	
۰.۷	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	۱,۱۴۴	
۰.۶	شرکت پالایش نفت آبادان	۱,۰۵۰	
۰.۶	شرکت گاز استان تهران	۱,۰۳۲	
۰.۶	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۹۷۵	
۰.۶	توانیر	۹۷۵	
۹۱.۵	جمع کل مالیات و ۵۰٪ سود ویژه	۱۶۴,۹۱۵	

*. در مورد شرکت ملی نفت، رقم سود سهام دولت به جای ۵۰٪ سود ویژه منظور شده است.

۹- هزینه‌های سرمایه‌گذاری و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

هزینه‌های سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها شامل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل منابع عمومی، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی، و هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی است. این رقم در لایحه بودجه ۱۳۹۸ معادل ۵۷۸ هزار میلیارد ریال است که نسبت به مصوب ۱۳۹۷ (۱۰,۴۲۵ هزار میلیارد ریال) از رشدی معادل ۱۱ درصد برخوردار است. سهم منابع عمومی در تأمین هزینه مذکور، ۱۴۱ هزار میلیارد ریال است. به عبارت دیگر، سهم دولت از کل هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌ها فقط به میزان ۸,۹ درصد است. در مجموع ۱۳۸ شرکت دارای طرح‌های تملک از محل منابع عمومی هستند. شرکت‌های «ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور»، «سهامی راه آهن ج.ا.ا»، «مهندسی آب و فاضلاب کشور»، «سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای»، و «سازمان آب و برق خوزستان» در مجموع بالغ بر ۵۱ درصد از حجم تملک طرح‌های دارایی‌های سرمایه‌ای از محل منابع عمومی را به خود اختصاص داده‌اند. کل هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی به میزان ۱,۴۳۷ هزار میلیارد ریال است که بیشترین رقم آن (بالغ بر ۳۵ درصد) مربوط به «شرکت ملی نفت ایران» با ۵۱۲ هزار میلیارد ریال است. پس از آن «شرکت ملی گاز

تحلیلی بر بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات غیرانتفاعی وابسته به دولت بر مبنای ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

ایران» با ۱۴۲ هزار میلیارد ریال، «شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران» با حدود ۷۸ هزار میلیارد ریال، و «شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی» با ۶۶ هزار میلیارد ریال به ترتیب در رتبه دوم تا چهارم قرار می گیرند. سهم این ۴ شرکت در مجموع شامل ۵۰ درصد از کل هزینه های سرمایه ای شرکت های دولتی است. در جدول ۱۲، وضعیت هزینه های سرمایه ای در ۱۵ شرکت برتر مشخص شده است.

جدول شماره (۱۴): هزینه های سرمایه ای در ۱۵ شرکت برتر (ارقام به میلیارد ریال)

نام شرکت	طرح های تملک دارایی های سرمایه ای از محل منابع عمومی	کل هزینه های سرمایه ای از محل منابع داخلی	جمع کل هزینه های سرمایه ای
شرکت ملی نفت ایران	۰	۵۱۲,۰۱۱	۵۱۲,۰۱۱
شرکت ملی گاز ایران	۵۵,۰۰۰	۱۴۲,۱۱۸	۱۹۷,۱۱۸
شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران	۲,۶۴۴	۷۵,۲۵۵	۷۷,۸۹۹
شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران	۰	۶۶,۲۷۶	۶۶,۲۷۶
توانیر	۲۳۵	۴۷,۹۹۲	۴۸,۲۲۷
شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۷۹۳	۴۵,۹۷۰	۴۶,۷۶۳
شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۴۰,۴۴۸	۴۲	۴۰,۴۹۰
شرکت سهامی راه آهن ج.ا.ا	۱۱,۶۱۰	۱۷,۱۱۷	۲۸,۷۲۷
شرکت هواپیمایی ج.ا.ا	۰	۲۲,۹۵۰	۲۲,۹۵۰
بیمه مرکزی ایران	۰	۲۱,۹۱۴	۲۱,۹۱۴
شرکت سهامی برق منطقه ای خوزستان	۶۵۰	۱۹,۲۰۸	۱۹,۸۵۸
شرکت سهامی برق منطقه ای تهران	۵۰	۱۶,۴۷۹	۱۶,۵۲۹
سازمان بنادر و دریانوردی	۰	۱۶,۳۸۴	۱۶,۳۸۴
شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران	۳۴۲	۱۴,۵۴۲	۱۴,۸۸۴
سازمان صنایع دفاع	۰	۱۴,۴۹۰	۱۴,۴۹۰
جمع	۱۴۰,۶۲۷	۱,۴۳۷,۶۹۸	۱,۵۷۸,۳۲۵

۱۰- مروری بر ۱۵ شرکت بزرگ دولتی

بر اساس معیار حجم بودجه، ۱۵ شرکت برتر به شرح جدول زیر ارائه شده اند که بر اساس این معیار، به صورت تفصیلی تری جزئیات بودجه این شرکتها را بررسی خواهیم نمود. چنانچه مشهود است حجم بودجه ۱۵ شرکت نزدیک به ۸۰ درصد حجم بودجه شرکتها را شامل می شود و سه شرکت برتر ملی نفت ایران، پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران و ملی گاز که در حوزه انرژی فعال هستند، بیش از ۶۰ درصد حجم کل بودجه شرکتهای دولتی مندرج در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ را به خود اختصاص می دهند.

جدول شماره (۱۵): حجم بودجه در ۱۵ شرکت های مورد بررسی (برتر) (ارقام به میلیارد ریال)

ردیف	نام شرکت	حجم بودجه	درصد از حجم بودجه	درصد تجمعی
۱	شرکت ملی نفت ایران	۳,۸۶۵,۷۰۶	٪۳۰	۳۰
۲	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران	۳,۱۷۳,۲۰۵	٪۲۵	۵۵
۳	شرکت ملی گاز ایران	۸۱۴,۲۴۳	٪۶	۶۱
۴	بانک ملی ایران	۳۷۶,۷۳۹	٪۳	۶۴
۵	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۳۲۲,۴۲۱	٪۳	۶۷
۶	بانک سپه	۲۰۴,۹۶۴	٪۲	۶۹
۷	بیمه سلامت	۱۸۵,۲۴۰	٪۱	۷۰
۸	بانک کشاورزی ایران	۱۷۱,۵۸۵	٪۱	۷۱
۹	تعهدات بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳	۱۶۸,۶۳۰	٪۱	۷۲
۱۰	شرکت سهامی بیمه ایران	۱۶۶,۴۶۰	٪۱	۷۳
۱۱	بیمه مرکزی ایران	۱۵۷,۰۳۷	٪۱	۷۴
۱۲	بانک مسکن	۱۴۲,۵۸۴	٪۱	۷۵
۱۳	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۱۱۳,۳۲۰	٪۱	۷۶
۱۴	شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران	۹۵,۴۴۵	٪۱	۷۷
۱۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۶,۷۳۰	٪۱	۷۸

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

^۲ تعهدات بند (ق) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کشور مربوط به ردیف فرعی شرکت ملی نفت ایران با کد ۲۲۰۰۰۳ می‌باشد.

۱-۱۰- درآمد کل شرکت های دولتی با بالاترین حجم بودجه

جدول شماره (۱۶): درآمد کل ۱۵ شرکت های مورد بررسی (ارقام به میلیارد ریال)

ردیف	نام شرکت	درآمد	درصد از درآمد کل	درصد تجمعی
۱	شرکت ملی نفت ایران	۶,۱۱۹,۱۹۵	٪۳۹,۵	۳۹,۵
۲	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران	۳,۰۹۳,۷۹۷	٪۲۰,۰	۵۹,۵
۳	شرکت ملی گاز ایران	۶۵۸,۳۳۱	٪۴,۳	۶۳,۸
۴	بانک ملی ایران	۳۷۲,۹۰۴	٪۲,۴	۶۶,۲
۵	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۲۷۱,۸۹۴	٪۱,۸	۶۸,۰
۶	بانک سپه	۲۰,۳۲۵	٪۱,۳	۶۹,۳
۷	بیمه سلامت	۱۸۴,۶۳۴	٪۱,۲	۷۰,۵
۸	بانک کشاورزی ایران	۱۷۰,۱۷۲	٪۱,۱	۷۱,۶
۹	تعهدات بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳	۱۶۸,۶۳۰	٪۱,۱	۷۲,۷
۱۰	شرکت سهامی بیمه ایران	۱۵۳,۱۱۵	٪۱,۰	۷۳,۰
۱۱	بیمه مرکزی ایران	۱۲۱,۴۲۸	٪۰,۸	۷۳,۸
۱۲	بانک مسکن	۱۴۲,۵۸۴	٪۰,۹	۷۴,۷
۱۳	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۴۱,۳۰۱	٪۰,۳	۷۵,۵
۱۴	شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران	۹,۸۹۱	٪۰,۱	۷۵,۱
۱۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۶,۷۳۰	٪۰,۶	۷۵,۷

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

شرکت ملی نفت ایران با اختصاص نزدیک به ۴۰ درصد درآمد کل شرکتهای دولتی بالاترین میزان درآمد را در بین شرکتهای دولتی دارد و سه شرکت ملی نفت ایران، پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران و ملی گاز ایران تقریباً ۶۴ درصد درآمد کل شرکتهای دولتی را به خود اختصاص می دهند. درآمد شرکت ملی نفت ایران نسبت به سال ۱۳۹۷، به میزان ۹۷,۷ درصد رشد داشته است.

۱۰-۲- هزینه کل شرکت‌های دولتی با بالاترین حجم بودجه

در جدول زیر، هزینه کل شرکت‌های برتر ارائه می‌شود و این در حالی است که سه شرکت برتر، تقریباً ۶۳ درصد هزینه کل شرکت‌های دولتی را به خود اختصاص می‌دهند و هزینه کل ۱۵ شرکت برتر، بیش از ۷۵ درصد هزینه کل شرکت‌های دولتی را شامل می‌شود.

جدول شماره (۱۷): هزینه کل ۱۵ شرکت‌های مورد بررسی (ارقام به میلیارد ریال)

ردیف	نام شرکت	هزینه	درصد از هزینه کل	درصد تجمعی
۱	شرکت ملی نفت ایران	۵,۷۳۲,۹۲۰	٪۳۸,۳۶	۳۸,۳۶
۲	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران	۳,۰۹۰,۵۶۹	٪۲۰,۶۸	۵۹,۰۴
۳	شرکت ملی گاز ایران	۵۱,۲۸۸	٪۰,۳۸	۶۲,۸۶
۴	بانک ملی ایران	۳۷۲,۸۵۴	٪۲,۵	۶۵,۳۶
۵	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران	۲۷۱,۸۹۴	٪۱,۸۲	۶۷,۱۸
۶	بانک سپه	۲۰۱,۲۲۵	٪۱,۳۵	۶۸,۵۳
۷	بیمه سلامت	۱۸۴,۶۳۱	٪۱,۲۴	۶۹,۷۷
۸	بانک کشاورزی ایران	۱۷۰,۱۲۲	٪۱,۱۴	۷۰,۹۱
۹	تعهدات بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳	۱۶۸,۶۳۰	٪۱,۱۳	۷۲,۰۴
۱۰	شرکت سهامی بیمه ایران	۱۵۳,۰۱۵	٪۱,۰۲	۷۳,۰۶
۱۱	بیمه مرکزی ایران	۱۲۰,۵۶۸	٪۰,۸۱	۷۳,۸۷
۱۲	بانک مسکن	۱۴۱,۷۳۴	٪۰,۹۵	۷۴,۸۲
۱۳	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	۴۰,۰۰۱	٪۰,۲۷	۷۵,۰۹
۱۴	شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران	۹,۸۹۱	٪۰,۰۷	۷۵,۱۶
۱۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۶۰,۷۳۰	٪۰,۴۱	۷۵,۵۷

ماخذ: استخراج شده از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

۱۱- خلاصه کل منابع و مصارف بودجه تلفیقی سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی

جدول (۱۸): خلاصه کل منابع و مصارف بودجه تلفیقی سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی در سال ۱۳۹۸ (ارقام میلیارد ریال)

مصارف	منابع
هزینه ها ۹,۹۷۴,۰۷۲	درآمدها ۱۰,۷۰۳,۸۱۹
تملك دارایی های سرمایه ای ۳۶,۴۶۷,۳۸۵	واگذاری دارایی های سرمایه ای ۳,۴۶۹,۳۹۰
تملك دارایی های مالی ۳,۰۰۹,۹۰۰	واگذاری دارایی های مالی ۲۴,۹۲۴,۱۴۹
افزایش دارایی های جاری ۱,۱۴۲,۲۰۱	عوارض ورود کالاهاى تجارى از مسیر منطقه به سرزمین اصلی ۱۲,۲۲۵,۹۴۷
	جمع: ۵۱,۳۲۳,۳۰۵
	کسر می شود حساب های اندوخته منظور در واگذاری دارایی های مالی ۷۲۹,۷۴۷
جمع کل ۵۰,۵۹۳,۵۵۸	جمع کل ۵۰,۵۹۳,۵۵۸

در اجرای بند «ن» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور اطلاعات مربوط بودجه تلفیقی سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی (هفت منطقه آزاد تجاری - صنعتی کشور شامل منطقه آزاد انزلی، منطقه آزاد کیش، منطقه آزاد ماکو، منطقه آزاد ارس، منطقه آزاد چابهار، منطقه آزاد قشم و منطقه آزاد اروند) در انتهای پیوست شماره سه لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ درج شده که خلاصه منابع و مصارف آنها در جدول شماره (۱۸) ارائه گردیده است.